

Hungarológiai Értesítő

**A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Folyóirata
1984. VI. évfolyam 3—4. szám**

Felelős szerkesztő: Jankovics József

Hungarológiai Értesítő
A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság Folyóirata
1984. VI. évfolyam 3–4. szám

Szerkesztőbizottság
Ilia Mihály
Kósa László
Szépe György

Felelős szerkesztő: Jankovics József
A szerkesztésben részt vesznek:
A. Molnár Ildikó, Nyerges Judit
Szerkesztőség: Budapest, Országház u. 30. I. em. 41. 1014
Telefon: 759–011, 126-os mellék
Postacím: Budapest, Pf. 34. H–1250

Az ismertetésre szánt kiadványokat szerkesztőségünk címén
Jankovics József nevére kérjük megküldeni.

Tartalom

Könyvismertetések

Magyar irodalomtörténet, 1982	7
Magyar zenetörténet, 1982	193
Magyar néprajz, 1982	209

A hungarológia hírei

A Társaság szervezeti élete

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségi ülése	281
--	-----

Tudományos ülések, konferenciák

József Attila-emlékülés	285
Tótfalusi Kis Miklós amszterdami bibliája kiadásának 300. évfordulója	287
Emlékülés Kosztolányi Dezső születésének 100. évfordulóján	290
III. Magyar–amerikai összehasonlító irodalomtudományi konferencia	292
A magyar könyvtárosok II. tudományos találkozója	296

Műhelyek

Kulturális és történelmi emlékeink feltárása, nyilvántartása és kiadása	299
A magyar nyelv akadémiai nagyszótára	303

Kiadványok

Romániai magyar képzőművészeti kiadványok, 1982	309
---	-----

A Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság vezetőségének és tagjainak névsora és címe	311
--	-----

Névmutató	365
-----------------	-----

latot, megközelítési lehetőséget, értelmezési kísérletet, amennyiből több szaktanulmány meríthet, s e vázlat is fontos dokumentuma marad a szociográfiával foglalkozó kutatásnak.

R. Takács Olga

Demény Lajos: Bethlen Gábor és kora.

Politikai Könyvkiadó, Bukarest, 1982. 214 l.

Kicsit megkésve jelent meg Demény könyve, de a Bethlen-évfordulós kiadványok sorában így is jelentős hely illeti meg.

A Bethlen Gábor származásáról, ifjúkoráról írt néhány oldal után az állam- és hadseregszervezés gondjaival elfoglalt fejedelemről olvashatunk; az uralkodását végigkísérő, de különösen a kezdeti években sok bajt okozó szász-kérdés rendezését is e részben vázolja fel a szerző. A fejedelmi gazdaságpolitikát bemutató sorok is visszatérnek erre a kérdésre.

A magyarországi történeti irodalom nagy hiányossága, hogy Erdély és a két román vajdaság viszonyának, kapcsolatainak tárgyilagos bemutatása még nem történt meg. Demény könyvének egy egész fejezete foglalkozik Bethlen és az egymást váltó román vajdák kapcsolataival: ő sem ír eleget erről a kérdéstről, de a könyv arányait tekintve túl sokat.

A szerző a székelykérdés talán legavatottabb szakértője. Nem meglepő tehát, hogy a Bethlen székelypolitikájáról írt fejezet a kötet legsikerültebb, legeredetibb része. A már ismert központi gondolat – Bethlen világosan látta, hogy a székelyek jobbjósodása útjába csak azoknak az állam részéről is való megadóztatásával állhat – sokoldalú vizsgálata ismeretterjesztő könyvben még nem volt hozzáférhető.

A következő két fejezet a „kötéltáncos” (Hankiss Ágnes) Bethlent mutatja be, a Portához és a Habsburg Birodalomhoz való viszonyáról lényeges újat nem adva.

Utolsó egysége a könyvnek a művelődéspolitikus Bethlent állítja elének; helyesebben azoknak a tényeknek rövid leírását, amelyekkel a fejedelem iskola- és művészetpártolását, építkezéseit és ízlését jellemezni szokták. Sajnálatos módon ez a fejezet a könyv legkonceptiótlanabb része. Talán érthető (ha nem is Bethlen korából), hogy nagy hangsúly esik a jobbjóifjak taníttatására és a fejedelemnek a román kulturális élet megteremtését célzó fáradozására; az azonban kevésbé érthető, hogy Erdély társadalmi rétegezettségét oly jól ismerő szerző nem tér ki kellő hangsúllyal például Bethlennek a nagyszámú köznemesség gyermekeit felkaroló intézkedéseire, bel- és külföldi iskolázásuk támogatására. Nagy kár, hogy Bethlen művelődéspolitikai elképzeléseit csak az eddig kiadott források untilomig citált helyeivel jelzi, noha talán nem túlzás azt hinni, hogy a szerző számára hozzáférhető források egy, az államszervezés és a politika szigorát e téren is érvényesítő fejedelmet mutathatnak be.

Szép lezárása a könyvnek a nagy fejedelem végrendeletének – az elgondolkozásra alkalmat adó – közreadása.

Monok István